

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2023

Erika Zychová

Univerzita Palackého v Olomouci

Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

Ilustrace autorské knihy

Erika Zychová

Katedra výtvarné výchovy

Vedoucí práce: akad. soch. Tomáš Chorý, ArtD.

Studijní program: Výtvarná tvorba se zaměřením na vzdělání

Olomouc 2023

NÁZEV: Ilustrace autorské knihy

AUTOR: Erika Zychová

KATEDRA: Výtvarné výchovy

VEDOUcí PRÁCE: Akad. soch. Tomáš Chorý ArtD

ABSTRAKT:

Ilustrace autorské knihy. Jedná se o sbírku básní nesoucí název Příběhy čarovné slečny, ilustrace jsou tvořeny hlubotiskovou metodou, technikami čárového leptu, akvatinty a suché jehly. Práce se týká nejen ilustrací, ale také návržení knihy pro tisk. Od návržení ilustrací, přes vybrání formátu knihy, zvolení textu, navrhnutí obálky a komunikace s tiskárnou. Teoretická část je zaměřena na současné ilustrátory.

KLÍČOVÁ SLOVA:

Ilustrace, grafika, poezie, kniha, design, současní ilustrátoři

TITLE: Author's book illustration

AUTHOR: Erika Zychová

DEPARTMENT: Department of Art Education

SUPERVISOR: Akad. soch. Tomáš Chorý ArtD

ABSTRACT:

Author's book illustration. This is a collection of poems entitled Tales of the Enchanted Miss, the illustrations are created using the intaglio method, line etching techniques, aquatints and dry needles. The work concerns not only the illustrations, but also the design of the book for printing. From designing illustrations, choosing the format of the book, choosing the text, designing the cover and communicating with the printer. The theoretical part is focused on contemporary illustrators.

KEYWORDS:

Illustration, graphics, poetry, book, design, contemporary illustrators

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *ilustrace autorské knihy* vypracovala samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato bakalářská práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Datum: 20.04.2023

.....
Sychrová
podpis

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování vedoucímu mé bakalářské práce akad. soch. Tomáši Chorému, ArtD. za cenné rady v oblasti grafického zpracování knihy, za jeho cenné rady a trpělivost při vedení mé bakalářské práce. Rovněž bych chtěla poděkovat Autorce knihy Marice Chromé za poskytnutí autorské práce. Chtěla bych svůj vděk vyjádřit též mé rodině a přátelům, konkrétně bych chtěla poděkovat i Alexandře Kopřivové, za nezastupitelnou podporu.

Obsah

Úvod.....	8
Teoretická část – Současná ilustrace	9
1. Čím se současná ilustrace odlišuje od dob minulých?	10
2. Příležitosti a nové možnosti.....	11
3. Kde hledat současné tvůrce	12
1.1.1. Martina Kůrková Nožičková	13
1.1.2. Kamila Pokorná.....	15
1.1.3. Jindřich Janíček	17
1.1.4. Monika Baudišová a Jordi Trilla	19
Praktická část – Ilustrace autorské knihy.....	21
I. Ilustrace	23
II. Postup práce	26
III. Výběr fontu.....	27
IV. Grafická úprava knihy	29
Závěr.....	30
Seznam použitých zdrojů a literatury	31
Literatura	31
Internetové zdroje.....	31
Seznam obrázků	34

Úvod

Pro svou bakalářskou práci jsem si vybrala ilustrování autorské knihy a celou její grafickou úpravu. Ilustracím jsem se věnovala již před pár lety na střední škole, ráda jsem na tuto svou tvůrčí činnost navázala.

Mou spolužačkou tehdy na střední škole byla teprve začínající básnířka Marika Chromá. Marika Chromá je autorka Příběhů čarovné slečny. Už tehdy se mi její básně zdály krásné, oslovila jsem ji tedy, zda bych z jejích básní mohla udělat celou knihu. Marika mi dala své svolení, a tak mohla má práce započít. Sbíрку básní jsem doplnila o ilustrace. Tvořila jsem je za pomoci hlubotiskových metod. Vznikly díky tomu jedinečné grafické tisky.

V teoretické části jsem se zabývala současnou ilustrací. Na začátku zjišťuji, čím se současná ilustrace odlišuje od té minulé, kde můžeme tvorbu současných ilustrátorů najít, jakých soutěží se mohou umělci zaměřením na ilustraci účastnit. Na závěr teoretické části jsem vybrala pět mých oblíbených autorů. Tvorba vybraných umělců je převážně soustředěná na ilustrování knih.

Praktická část se týká mého pracovního postupu. Popisuji začátky své práce, od myšlenky po hotovou knihu.

Teoretická část – Současná ilustrace

Ilustrace jsou důležitou součástí knihy, protože pomáhají vizualizovat příběh a poskytují čtenářům další vrstvy informací a interpretací. Kromě toho, že oslavují čtenářovu představivost a umožňují mu lépe představit si postavy, místa a události v příběhu. Také mohou být klíčové k porozumění a interpretaci textu. Někdy mohou ilustrace dokonce zprostředkovat některé informace, které nejsou v textu explicitně uvedeny.

Ilustrace nejsou důležité pouze pro dětské knihy, ale i pro díla určená čtenářům všech kategorií. Existuje mnoho různých druhů ilustrací a všelijakých způsobů jak je rozlišovat. Ilustrace lze rozdělit na několik kategorií a kritérií. Podle funkce mohou být ilustrace dekorativní, ilustrativní nebo instruktivní. Podle techniky mohou být vytvořeny různými způsoby, jako jsou kresba, malba, grafika, koláž, digitální ilustrace, fotka atd.

Podle formátu mohou být ilustrace na celou stránku, polovinu stránek nebo jen do rohu stránky. Podle stylu mohou být vytvořeny v různých stylech, jako jsou realistické, kreslené, karikaturní, abstraktní, retro atd. Ilustrací se zabývá mnoho nadaných autorů, kteří dávají současné ilustraci nový a svěží obraz. Zároveň se ale snaží inspirovat z dob dřívějších a tím ilustraci celkově oslavují.

Vzhledem k tomu, že vznikají nové knihy, které jsou doplněny různými typy ilustrací, tak není od věci, si současnou tvorbu zmapovat, než přestane být současnou.

1. Čím se současná ilustrace odlišuje od dob minulých?

Současná česká ilustrace se vyznačuje různorodostí a širokou paletou technik a stylů. Mezi nejčastější trendy patří například digitální ilustrace, experimentování s různými formáty a nelineárními strukturami, a také snaha o inovace a odlišení od tradičních ilustračních stylů.

V porovnání s minulými obdobími je současná ilustrace více rozmanitá. Liší se převážně v tom, na koho cílí, a také v jakých žánrech je používána. Ilustrace se stala součástí i v knihách nejen pro dětské, ale i pro dospělé čtenáře. Mohou být i součástí grafických románů, magazínů, i v reklamních kampaních, časopisech a na přebalu alb interpretů z celého světa.

Současná česká ilustrace se dá považovat za originální a velmi osobitou, protože autoři experimentují s novými materiály a technikami. Jedním hlavním rozdílem od práce starších ilustrátorů tvořících v minulých obdobích je ten, že se rozšířila digitální kresba a malba na poli ilustrací. Ta jim umožňuje tvořit sofistikované a komplexní ilustrace, které by bylo těžko možné ztvárnit klasickou kresbou či malbou.

Dnes v demokratických státech platí svoboda projevu, takže autoři nejsou nijak omezováni ve své práci. Umělec může přijít s jakýmkoli nápadem a nebude za něj nijak perzekuován. Každopádně, to je již celkem vzdálená minulost. Od revoluce se rozšířili možnosti a příležitosti práce i na jiných projektech než na klasické knižní ilustraci. Například ve zmíněných reklamních kampaních.

2. Příležitosti a nové možnosti

Internet se stal nedílnou součástí života tvůrců. Zjednodušuje komunikaci, a díky své přehlednosti a rozšířenosti, nabízí místa k reprezentaci tvorby. Na sociálních sítích jako je Instagram a Facebook se těchto prezentačních výhod dá skvěle využít. Umělci jsou dnes poměrně dobře schopni si práci najít skrze své prezentování na sociálních sítích sami.

Dle Prokopové *„Knižní ilustrace stále ještě drží prim a práce na ilustrované knize je prestižní záležitostí, v portfoliích se dosud vyjímá. Práce samotná, jako téměř vše v knižním průmyslu, není dostatečně finančně ohodnocená.“*¹ Každopádně, internet je všemocné médium, a práce se najde skoro pro každého autora. Sociální sítě se staly nástrojem propagace, a díky nim se ilustrátoři sami mohou prezentovat.

Avšak není to pouze internet a nakladatelství, čím dál častěji jsou ilustrátoři žádáni i v užitém umění, například papírnictví spolupracuje s ilustrátory na ilustracích pro výrobky jako jsou diáře, pohledy a různé dekorační předměty, jak uvádí na webu Czechlit Ela Prokopová. *„Maria Makeeva například vyzdobila jógové studio, ilustrace Nikoly Hořeni zdobí knihkupectví Meander na pražském Vyšehradě.“*²

Ilustrace se v poslední době stala i součástí marketingu, v podobě explainerů³. Využívá se tu její jednoduchost. Kresby v digitální podobě rozpohybuje do video podoby, takzvané animace. Dle slov Eli Prokopové *„...naši ilustrátoři se totiž také čím dál tím častěji uplatňují na poli rozpohybované ilustrace, ať už jde o krátké či dlouhé filmy.“*⁴

¹ Prokopová, Ela (25.07.2019), Současná česká ilustrace, Czechlit [online].

² Prokopová, Ela (25.07.2019), Současná česká ilustrace, Czechlit [online].

³ Explainer je video, které jednoduše vysvětluje konkrétní problém.

⁴ Prokopová, Ela (25.07.2019), Současná česká ilustrace, Czechlit [online].

3. Kde hledat současné tvůrce

Tvůrce můžete nalézt v edičních plánech nakladatelství. Povětšinou se umělci prezentují na svých webových stránkách, nebo na stánkách nakladatelství, se kterým spolupracují. Pokud však hledáme současné tvůrce můžeme je vyhledat i na několika ilustrátorských soutěžích. Nejvýznamnější soutěží pro ilustrátory je festival ilustrační tvorby LUSTR⁵, tento festival umožňuje najít i dosud neobjevené autory, kteří přináší čerstvý pohled do současných stylů a tendencí. Festivalu LUSTR se mohou účastnit čeští, ale i zahraniční autoři, kteří prezentující své individuální práce. Na svém webu uvádí že „*Festival LUSTR vznikl pod taktovkou knihkupectví PageFive⁶ v roce 2014.*“⁷

Festivalu se účastní každý umělec pouze jednou, aby organizátoři festivalu LUSTR mohli objevovat nové talenty. Program je každoročně různorodý. O vizuál festivalu se stará vždy jiný umělec.

Další možností, jak objevit nové autory, je účastnit se Broumovského sympózia ilustrace. Sympóziium pořádá organizace Czech illustrators⁸, ve vzdělávacím a kulturním centru Broumovského kláštera. Organizátoři Broumovského sympózia a festivalu LUSTR tvrdí že „*V České republice se koná několik výtvarných sympozií zaměřených na malbu, sochu, keramiku... ale žádné se nezabývá výhradně ilustrací. Rozhodli jsme se to změnit.*“⁹

Sympóziium trvá dva týdny a vystavuje zde šest vybraných výtvarníků. Konají se zde podobně jako na festivalu LUSTR workshopy, přednášky, besedy a blízká setkání s ilustrací.

⁵ O NÁS – LUSTR 9. LUSTR 9 - Festival ilustrace 2022 [online]. Copyright © 2023 LUSTR 9. [cit. 27.03.2023]. Dostupné z: <https://lustrfestival.cz/o-nas/>

⁶ Prodej domácí i zahraniční knižní produkce se zaměřením na oblast výtvarného umění a vizuál kultury.

⁷ O NÁS – LUSTR 9. LUSTR 9 - Festival ilustrace 2022 [online]. Copyright © 2023 LUSTR 9. [cit. 27.03.2023]. Dostupné z: <https://lustrfestival.cz/o-nas/>

⁸ Neziskový spolek, který mapuje současnou scénu české a slovenské ilustrace formou rozhovorů a článků.

⁹ Sympozium ilustrace. Sympozium ilustrace [online]. Copyright © Czech Illustrators 2023 [cit. 27.03.2023]. Dostupné z: <https://sympoziumilustrace.cz/#>

1.1.1. Martina Kůrková Nožičková

Martina Kůrková Nožičková je česká ilustrátorka narozená v roce 1987 v Hustopečích u Brna. Vystudovala Střední školu umění a designu v Brně (2004–2008) a následně Fakultu designu a umění Ladislava Sutnara v Plzni (2008–2014) v oboru Ilustrace. Během studia absolvovala stáž na VŠVU v Bratislavě.

Nožičková se zabývá ilustracemi, grafikou, komiksem a kresbou. Mezi její významnou realizaci patří ilustrace pro knihu *Poslední pokušení* od Nikose Kazantzakise, za kterou získala cenu SČUG Hollar za Nejkrásnější českou knihu roku 2011. Nožičková oslovuje ve svých dílech temnou a hustou atmosférou, díky své detailní kresbě a barvám, které si volí. V díle *Poslední pokušení* je krásně uchopená hra světla a stínu. Tma přímo zahaluje postavy. Nožičková ke své práci nepoužívá jen temnou paletu barev a ve své tvorbě maluje i světlými a teplými odstíny.

Dále ilustrovala například knihy *Dům na kopci* od Shirley Jacksonové, *Pověsti z míst tajemných* od Martina Kříže a *Válka světů* od Herberta George Wellse. Také vytvořila komiksy pro Muzeum hlavního města Prahy a pro EHMK 2015¹⁰.

Ilustrace *Války světů*, které vytvořila pro stejnojmennou knihu H.G Wellse, se zaměřují na zobrazení invaze mimozemšťanů na Zemi. Nožičková se snažila zachytit nejen hrůzu a destrukci, ale také naději a odhodlání lidstva v boji proti nadpřirozeným nepřátelům. Ilustrace jsou často temné a surrealistické, s podivnými postavami a symboly.

Nožičková ve své tvorbě často kombinuje různé techniky a experimentuje s různými materiály. Jejími inspiračními zdroji jsou filmy a literatura. Sama ale uvádí, že největší inspirační zdroj jí poskytuje příroda. To také můžeme spatřit v ilustracích od této autorky, hlavně v nedávných pracích.

¹⁰ Plzeň byla v roce 2015 vedle belgického města Mons Evropským hlavním městem kultury.

Obrázek 1: Poslední pokušení. Foto Martina Kůrková Nožičková

Obrázek 2: Válka světů. Foto Martina Kůrková Nožičková

1.1.2. Kamila Pokorná

Kamila Pokorná je česká ilustrátorka, autorka komiksů a příležitostná grafička, narozena 19. srpna 1992. Po absolvování Střední umělecko-průmyslové školy (Škola umění a designu) v Brně, obor ilustrace, se rozhodla pokračovat ve studiu na škole Ladislava Sutnara. Fakulta designu a umění Západočeské univerzity v Plzni, kde se specializovala na komiks a ilustraci pro děti.

Během studia měla možnost strávit studijní pobyt na Akademii umění ve Štětíně a na Fakultě výtvarných umění Univerzity v Portu. Tyto zkušenosti ji obohatily a posunuly dále v její tvorbě.

Pokorná se zaměřuje na tvorbu autorských knih, ilustrací a komiksů. Jejím snem bylo vytvořit vlastní knihu. V roce 2012 spolupracovala s Jiřím Šanderem na knize *Náš třídní učitel je mimozemšťan*. V roce 2018 vydala vlastní knihu *Dobrodružný příběh broumovského kláštera*, která vypráví o historii kláštera v Broumově.

Kamila Pokorná se ve své tvorbě snaží kombinovat prvky komiksu a ilustrace. Jejím cílem je vytvářet příběhy, které nejsou pouhým vysvětlením, ale mají hloubku a posouvají čtenáře kupředu. Kromě tvorby knih se Kamila věnuje i ilustracím pro různé projekty a instituce. Její práce byly oceněny v různých soutěžích.

V roce 2015 získala zvláštní ocenění za knihu *Věra Kohnová č. 519* v soutěži *Jom ha Shoah* Institutu Tereziánské iniciativy. O rok později získala první místo v soutěži *CZ.KOMIKS*.¹¹ za komiks *Slyš mě* a druhé místo v soutěži *Henryk in Bubbles* za komiks *Kam směřujeme?* Kamila Pokorná stejně jako Martina Nožičková se inspiroje přírodou. Příroda jí pomáhá orientovat se v dnešní uspěchaném světě.

¹¹ Komiksová soutěž, kterou pořádá Fakulta multimediálních komunikací UTB ve Zlíně ve spolupráci s partnery – Rotary klubem Brno City (CZ), Rotary klubem Zvolen (SK), Rotary klubem Angoulême (FR), Chambre de Commerce d'industrie d'Angoulême, Horáckou galerií v Novém Městě na Moravě a AARGH!

Obrázek 3: Až roztaje sníh, skončím. Foto Kamila Pokorná

Obrázek 4: Slyš mě. Foto Kamila Pokorná

1.1.3. Jindřich Janíček

Jindřich Janíček je český ilustrátor a grafik narozený ve Znojmě roku 1990 a absolvoval Univerzitu Tomáše Bati a Ateliér ilustrace na UMPRUM. Za svou kariéru vytvořil mnoho kvalitních prací. Je držitelem ceny Czech Grand Design a vyhledávaným knižním grafikem a ilustrátorem. Obdržel od České akademie komisku cenu Muriel pro nejlepšího kreslíře za komis B jako Běžec.

Vytváří knihy, ilustrace, komiksy ale i plakáty. Pro svou práci je velmi zapálený, což se projevuje na kvalitě ilustrací. Používá širokou paletu barev, které skvěle kombinuje. Vznikají tak sympatické barevné tisky. Jeho oblíbenými barvami, troufnu si říct, je oranžová a modrá. Janíčková tvorba působí velmi přitažlivým retro stylem, jako ilustrace Zdeňka Buriana. Ale není to jen oranžová a modrá. V díle Podivuhodná robotí expedice spolu velmi ladí kombinace modré a žluté barvy. Většina jeho prací vzniká za pomoci sítotisku.

Mezi Janíčkovy pozoruhodná díla patří Přicházíme v míru ve jménu lidstva, K večeru spustil se déšť a již zmíněná Podivuhodná robotí expedice. Tyto knihy jsou velmi chválené pro své nápadité a detailní ilustrace, které dodávají příběhům hloubku a emoce.

Práce sdílí na svém Instagramu. Janíček je spoluzakladatel nakladatelství Take Take Take, kde jsou dostupné všechny knihy, které ilustroval nebo spolu ilustroval. Jako nakladatelství nabízí i knihy ilustrované jinými umělci například: Nikolou Hořením, Lucií Lučánskou atd.

Obrázek 5: Podivuhodná robotí expedice, ilustrace 1. Foto czechlit.cz

Obrázek 6: Podivuhodná robotí expedice, ilustrace 2. Foto czechlit.cz

1.1.4. Monika Baudišová a Jordi Trilla

Monika Baudišová a Jordi Trilla tvoří česko-katalánské duo Pinkpill design. Jejich práce se nezaměřuje jen na ilustrace, ale i na animaci a design. Zabývají se vizuální identitou, marketingem a tvorbou knih.

Monika Baudišová se narodila v roce 1989 v Praze a studovala Master of Design and Communication na Elisavě a Motion graphics na BAU v Barceloně. Kromě grafického designu se zajímá o japonštinu, pikniky, knihy a vyšívání. Jordi Trilla, její spolupracovník, pochází z Barcelony a studoval grafický design na Escola superior de Disseny a digitální umění na Pompeu Fabra University v Barceloně. Má více než 20 let zkušeností jako grafický designér.

Baudišová debutovala ilustrovanou knihou Pikunikku – Japonský piknik. Tato kniha ukazuje, jak se japonská kultura inspiruje přírodou, a jak se pikniky staly součástí japonského životního stylu. Další knihou, kterou Monika Baudišová ilustrovala, je Bezdětná. Tato kniha není komiksem v pravém slova smyslu, ale spíše ilustrovanou knihou. Popisuje potíže s neplodností a nevhodné reakce ostatních. Baudišová se v knize nebojí popsat smutek, naději, bezmoc, pocit izolace a vztek.

Baudišová má úplně odlišný výtvarný projev než výše zmínění umělci. Její tvorba je silná v liniích a doplňujících se plochách. V díle Bezdětná používá jen dvě barvy, černou a lososovou. Vektorové kresby s lehkostí zpracovávají toto těžké téma.

Obrázek 7: BEZDĚTNÁ. Foto pinkpilldesign.com

Obrázek 8: BEZDĚTNÁ. Foto pinkpilldesign.com

Praktická část – Ilustrace autorské knihy

V praktické části se věnuji knižním ilustracím a grafické úpravě celé knihy. Práci jsem si nevybrala ledajakou, ale mému srdci velmi blízkou. S autorkou knihy jsem chodila na střední školu, její tvorba je mi známá již pár let. Marika Chromá je začínající básnířka, která do svých básní promítá své zážitky, emoce a zkušenosti. Sbíрка básní a sonetů Příběhy čarovné slečny, jsou texty psané od počátků střední školy až do současnosti.

Její tvorba působí jako deník, který mapuje její dospívání a romantické vztahy, kterými si prošla. Sbířka je po všech stranách romantická a snová. Začátek je psán s růžovými brýlemi, které autorka postupně ke konci sundává. Spojujícím motivem sbířky je dospívání, láska, zrada, a srdcebol. Sbířka není zamilovaná óda na život, spíš nahlédnutí do myšlenek a srdce autorky v jejím pubertálním období, kdy jí realita zbavuje tužeb a iluzí o lásce.

Obsah je rozdělen na tři kapitoly dle znamení zvěrokruhu. První kapitola Leo latinsky lev, druhá kapitola Aries latinsky beran a třetí kapitolou je Sagittarius latinsky střelec. Pojmenování kapitol je podle narození autorky a lidí, o kterých básně pojednávají. Básní je v knize celkem 48, kromě kapitoly Aries, tam figuruje pouze lyrická próza.

V poslední kapitole můžeme nalézt sonety. S názvem autorka přišla téměř na závěr. V průběhu jsme pracovaly s krycím názvem O souhvězdích, co svítí a znameních, co nikdy nezhasnou. Tento název byl příliš dlouhý a popisný, proto pracovala na názvu, který by fungoval lépe.

Prvním důležitým krokem bylo vybrat si způsob, kterým budu ilustrace tvořit. Napříč studiem mě ovlivnily a oslovily grafické techniky, nejvíce mě lákala metoda tisku z výšky. Dělal jsem si návrhy, ale stále byly moc kresebné a pro techniku linorytu se přímo nehodily. Po konzultacích jsem tedy změnila názor a začala jsem zkoušet tisky z hloubky. Tato technika umožňovala přenést můj styl kresby.

Zavrhl jsem staré návrhy a začala jsem nad prací přemýšlet více konceptuálně. Básně vyvolávají pocity, silné emoce, tak jsem si položila otázku: Jaký z toho mám pocit? Jak si to představuji? Po přečtení básně jsem začala rýt první obraz, co se mi vyrojil v hlavě.

Takto jsem zpracovala 18 ilustrací. Vyzkoušela jsem tři způsoby tisku z hloubky. Nejčastější technikou byl čárový lept, pak suchá jehla a jednu práci jsem udělala akvatintou. Tyto nepopisné tisky měly něco do sebe, působily tajemně a na každé grafice díky tomu figurovala jiná nálada. V této práci jsem se nezaměřila pouze na ilustrace, ale i na samotnou grafickou úpravu knihy.

Chtěla jsem dosáhnout symbiózy mezi obsahem a formou. Aby působila kniha tak čarovně, jako její název. Proto bylo důležité sladit formát, text a umístění básní na stránku, tak aby korespondovaly s ilustracemi. Kniha má 123 stránek, velikost formátu je A5, a je sešitá ve vazbě V8.

Obrázek 9: Příběhy čarovné slečny. Foto Erika Zychová

I. Ilustrace

Než jsem se rozhodla, jakým stylem a technikou budu tvořit, přemýšlela jsem nad jinými přístupy. Jedním byl i linoryt, technika tisku z výšky, která mi byla blízká a již jsem s ní v minulosti pracovala. Líbila se mi myšlenka, že bych navazovala na své předešlé práce. Při tvorbě návrhů, které jsem tvořila pouhým černým fixem, vznikl první problém, a to ten, že by rytiny byly příliš náročné a stejně by nepřenesly kresebné jemnosti.

Po konzultacích jsem zavrhlá techniku linorytu a zkusila jsem něco odlišného. Tisk z hloubky mi dovoľoval dělat jemnosti jako při kresbě tužkou, zároveň se techniky daly kombinovat, například čárový lept s akvatintou. Do toho se mi vše rozleželo v hlavě a začala jsem o přístupu ke své práci přemýšlet jinak. Celý způsob rytí jsem tedy pojala více konceptuálně. Tvořila jsem na základě svého pocitu rovnou na zakrytovanou desku. Vznikaly rozmanité tisky, mající výrazné i jemné linie, přesné i nepřesné tahy. Ilustrace tedy dekorují a rozebírají obsah básně jiným směrem. Grafiky nejsou popisné. Každý v nich může vidět něco jiného.

Snažila jsem se ilustrace uchopit po svém. Dobrým způsobem popisuje začátek tvorby ilustrátora Mark Wigan, ve své knize o vizuálním umění a pracovních postupech tvrdí *„Každý ilustrátor má vlastní pracovní postup. Uplatňuje dovednosti, představivost, originalitu myšlení i tvorby, zajišťuje zdroje, vybírá si a používá různé techniky, metody, technologie a pracovní nástroje. Návod na ilustraci neexistuje. Důležité je, aby měl ilustrátor vizi a byl upřímný sám k sobě. Experimentováním může doladovat, přetvářet či nanovo vymýšlet vlastní, osobitou vizi.“*¹²

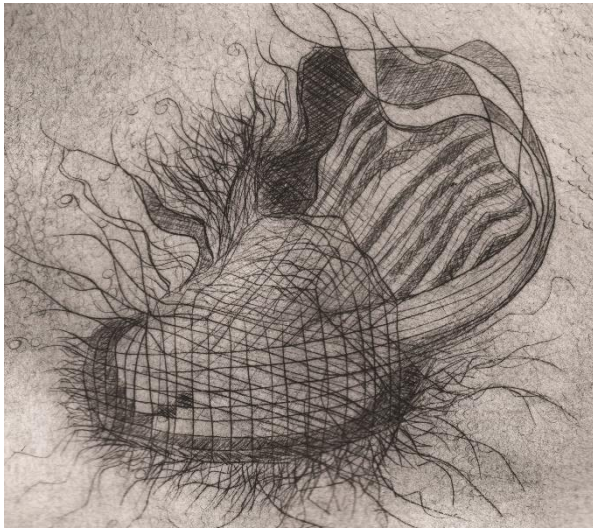
¹² Wigan, Mark, umění ilustrace, str. 43

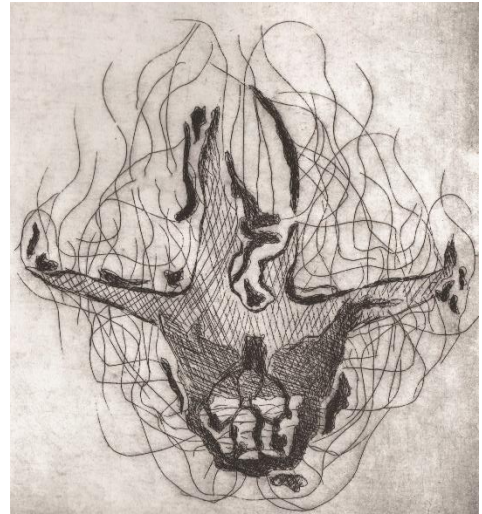
Obrázek 10: Návrhy fixem 1. Foto Erika Zychová

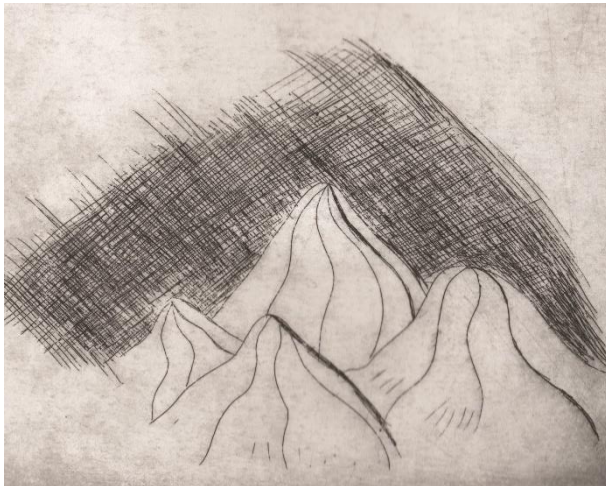
Obrázek 11: Návrhy fixem 2. Foto Erika Zychová

Obrázek 12: Stín. Foto Erika Zychová

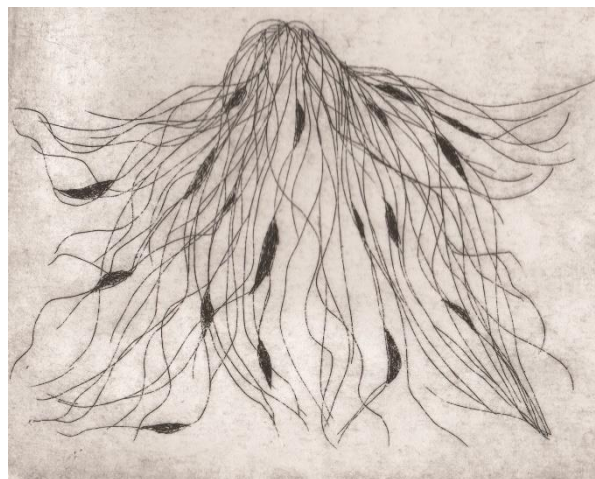
Obrázek 13: Král pekel. Foto Erika Zychová

Obrázek 14: Kopce. Foto Erika Zychová

Obrázek 15: Skořápka. Foto Erika Zychová

Obrázek 16: Prameny. Foto Erika Zychová

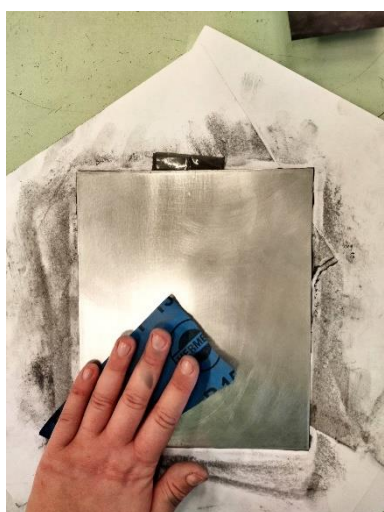
II. Postup práce

Kovovou destičku jsem si ošmirglovala, vyleštila a odmastila, zakryla jsem izolepou záda matrice, abych ji mohla použít později i z druhé strany. Pak jsem ji zakrytovala a nechala ji minimálně dva dny ležet v klidu. Pak začal proces škrábání a kreslení jehlou po zakrytovaných destičkách. Dalším krokem bylo leptání v kyselině dusičné. Časy leptání se různily. Po vytažení z kyseliny jsem sundala ředidlem kryt a odmastila matrici technickým benzínem.

Po odmaštění jsem sundala pásku ze zadní strany. Teprve potom byla matrice připravená na vtírání barvy. Když byla barva vetřena ve vyleptané kresbě a okolí bylo vyčištěné, matrice byla připravená pro tisk. Mezi tím jsem si nachystala zrcadlo, pro hlubotiskový papír ve formátu A4. Jakmile matrice i papíry byly nachystané, destičku jsem položila na lis. Na matrici přišel papír.

Zakryla jsem destičku s papírem ochranou vrstvou, aby se vlhký papír nepřilepil na válec, grafika pak projela pod válcem. Podobný přístup jsem použila při suché jehle, tato technika nevyžadovala kryt ani leptání. Oproti tomu akvatinta se zakrývala a leptala třikrát. Výsledkem mi bylo 18 ilustrací. Každá je svým způsobem originální. Pak následovaly další důležité části, a to výběr fontu a grafická úprava knihy.

Obrázek 18: Postup práce 2. Foto Erika Zychová

Obrázek 17: Postup práce 1. Foto Erika Zychová

Obrázek 19: Postup práce 3. Foto Erika Zychová

III. Výběr fontu

Důležité je nahlížet i na text v publikaci, text musí být srozumitelný a čitelný. Tyto dva aspekty se občas perou, ale je důležité této symbiózy dosáhnout. Ve své knize o této problematice píše Lakshmi Bhaskaranová „*Čitelnost a srozumitelnost mohou být ovlivněny řadou faktorů: druhem písma, velikostí písma, mezerou mezi slovy, barvou, kontrastem a strukturou...*“¹³

Proto je zásadní, jaké písmo do knihy vybereme. Pro delší knihy, které neunaví oko jsou vhodná písma serifová. V případě Příběhy čarovné slečny se jedná o font Tusar text. Existuje mnoho serifových písem, které se od sebe liší. Do knih s delšími texty by se neměli dávat písma sans-serifová čili písmo bez patkové, které je pro oko příjemné v kratších textech, například v názvech, či titulcích.

K básním bylo zapotřebí vybrat unikátní písmo, které bude lehké a trochu dekorativní. Písmo zdobné, které pozdvihne poetické sdělení. Nejlepší fonty můžeme nalézt na Stormtype.cz tato e-shopová stránka nabízí celistvé rodiny písem, které nabízí v několika jazycích, které podporují diakritiku. Tuto stránku založil významný český typograf a grafický designer František Štorm.

¹³ Bhaskaranová, Lakshmi, Design publikací, Základní informace o publikacích, str. 20

V roce 1993 založil v Praze Střešovickou písmolijnu později pod známějším názvem Storm Type Foundry, která se zabývá tvorbou a distribucí digitálních typografických písem. Vznikl tak portál, kde si každý tvůrce, může vybrat z více než sta fontů. Na Stormtype je u každého fontu PDF soubor s informacemi o zakladateli písma, a o jeho využití, což bylo pro výběr písma rozhodující. Pro knihu jsem vybrala písmo Tusar text od Slavoboje Tusara.

Malíř a grafik Slavoboj Tusar, byl bratr prvorepublikového ministerského předsedy, byl výjimečným typografem a grafickým designerem ve dvacátých a třicátých letech 20. století. Nejlépe jeho písmo vystihuje výrok: „obloučky vždycky působí klidněji než šikmé linie, trocha tuku je pořád lepší než vystouplá žebra¹⁴“

Tusar Text, Deco, Italic, Small Caps & OSF, partial character showings @ 32 pts.

Th ff fi fl fk **fk** sp st ct @ A B C
 D E F G H I J K **K** L M O P Q R
R S T U V W X **X** Y Y Z Z a a b
 c d e f g **g** h i j k l m n o p q r s
 ß t u v **u** w **w** x **x** y **y** z z ? ! \$ £
 € ¥ { [(0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 & **o** 1 2
3 4 5 6 7 8 9 § A B C D E F G H I J K
 L M N O P Q R S T U V W X Y Z 0 1
 2 3 4 5 6 7 8 9 Th ffi fl fk sp st ct
 @ A B C D E F G H I J K L M O
 P Q R S T U V W X Y Z a b **b** c d
d e f g h h i j k k l l m n o p q r s ß
 t u v w x y z ? ! \$ £ € ¥ { [(0 1 2
 3 4 5 6 7 8 9 & **o** 1 2 3 4 5 6 7 8 9
 § A B C D E F G H I J K L M N O P Q
 R S T U V W X Y Z 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9

Obrázek 20: Písmo Tusar text. Screenshot z PDF Stormtype – Tusar

PRAMENY

Myšlenky strohé, myšlenky na nebe.
 Myšlenky ubohé, myšlenky na Tebe.
 Nebe rudé jako prameny slzavé,
 vše je najednou mlhavé.

Hlava bolí a srdce pálí,
 jako když do rány sůl se solí.
 Jako vždy, když lístky si odstříhneš,
 necháš je na zemi, prosto nezdvihneš.

Pomalu padám k Tvým kořenům.
 Avšak, jediné co zbylo... poddat se plamenům.
 Byl jsi má růže, krásně bílá.

Vždyť za tohle vše můžu jen já,
 za to, že ona Tvé lístky už dávno má.
 Byl jsi má růže, kdysi bílá.

Obrázek 21: Báseň Prameny. Screenshot z Adobe InDesignu

¹⁴ TUSAR, Slavoboj. Obloučky vždycky působí klidněji než šikmé linie, trocha tuku je pořád lepší než vystouplá žebra.

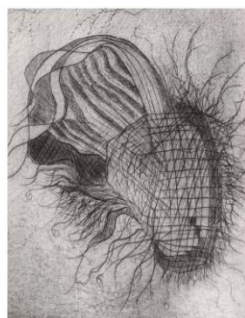
IV. Grafická úprava knihy

Pracovala jsem ve dvou grafických programech od společnosti Adobe. V programu Adobe InDesign a Adobe Illustrator. Primárně jsem používala jen InDesign, který je pro úpravu textů, tiskovin a knih nejvhodnější. Začala jsem určením formátu. Vybrala jsem si sympatický formát A5. Dále následovalo kopírování autorčinných textů z PDF souboru do InDesignu. Stanovila jsem si odstavcové styly, paginaci i vzorové stránky, aby práce v grafickém programu byla přehledná. Poté jsem vložila naskenované tisky v rozlišení 600 dpi¹⁵, a umístila je k dané básni.

Když byla kniha přepravená bylo zapotřebí vytvořit obsah. Následně text prošel kontrolou autorky, opravily se chyby a nedokonalosti. Knihu jsem opravovala mnohokrát a ilustrace skenovala více než pětkrát, abych zabránila nedokonalostem. Problematiku ilustrování knihy skvěle vysvětluje Bhaskaranová „*Obecně lze říct, že tvorba designu knih obsahujících pouze text je spojena s menším počtem základních problémů než knih ilustrovaných.*“¹⁶ Příběhy čarovné slečny jsem předala tiskárně Centrum grafických papírů. Ta se následně postarala o její realizaci.

Obrázek 22: Dvoustránka 2. Screenshot z Adobe InDesignu

Obrázek 23: Dvoustránka 2. Screenshot z Adobe InDesignu

¹⁵ Dots per inch – je údaj určující, kolik obrazových bodů (pixelů) se vejde do délky jednoho palce.

¹⁶ Bhaskaranová, Lakshmi, Design publikací, Anatomie, str. 88

Závěr

V teoretické části jsem se zabývala současnou ilustrací a novými ilustrátory. Těž místy, kde můžeme nové umělce najít jako je LUSTER nebo Broumovské sympózium. Každopádně jsem obsáhla jen zlomek současných tvůrců.

V praktické práci jsem pracovala na grafické úpravě celé knihy a na její ilustraci. Tato práce obnášela spoustu kroků a nebyla jednoduchá. V začátcích jsem hledala obsah, formu a techniku. Dalším krokem bylo vytvořit knihu v Adobe InDesign, vložit texty, dát jim řád, seřadit je do kapitol, aby se obsah dělal co nejlépe. Pak vkládání ilustrací, tak aby měli zajímavý rytmus.

Výběr fontu, který povznese poetičnost básní. Samozřejmě korekce, kterých bylo hojně a autorka si je dělala sama. Když už kniha byla navrhnutá, upravená a zkontrolována putovala do tiskárny, kde se o realizaci postarali. Po dlouhých měsících je kniha konečně zhotovena. Jsem šťastná, že se tato práce povedla, nic se nevyrovná tomu pocitu, když konečně držíte hotovou knihu.

Seznam použitých zdrojů a literatury

Literatura

1. MICHÁLEK, Ondřej. Magie otisku: grafické techniky a technologie tisku. Brno: Barrister & Principal, 2016. ISBN 978-80-7485-098-1.
2. WIGAN, Mark. Umění ilustrace: vizuální myšlení. Brno: Computer Press, 2010. Základy designu. ISBN 978-80-251-2970-8.
3. BHASKARAN, Lakshmi. Design publikací: vizuální komunikace tištěných médií. V Praze: Slovart, 2007. ISBN 9788072099931.
4. ŠULC, Petr. Současná česká ilustrace. Praha: Argo, 2019. ISBN 978-80-7353-333-5.

Internetové zdroje

1. domovská stránka | Klub Ilustrátorů dětské knihy. [online]. [cit. 18.03.2023]. Dostupné z: <https://klubilustratoru.cz/cs>
2. Blog – Czech illustrators. Blog – Czech illustrators [online]. Copyright © 2023 [cit. 18.03.2023]. Dostupné z: <https://www.czechillustrators.cz/>
3. Současná česká ilustrace | CzechLit. [online]. [cit. 18.03.2023]. Dostupné z: <https://www.czechlit.cz/cz/feature/soucasna-ceska-ilustrace/>
4. Pinkpill design are Monika and Jordi a Czech-Catalan creative duo. Pinkpill design Creative duo – Illustration, Graphic design, Animation - Shop [online]. Copyright © pinkpill design [cit. 27.03.2023]. Dostupné z: <https://pinkpilldesign.com/pinkpill-design-info/>

5. Jindřich Janíček | KOSMAS.cz - vaše internetové knihkupectví. KOSMAS.cz- vaše internetové knihkupectví [online]. Dostupné z: <https://www.kosmas.cz/autor/56066/jindrich-janicek/>
6. O nás | Take Take Take. Take Take Take [online]. Dostupné z: <https://www.taketaketake.cz/o-nas>
7. Kamila Pokorná. Knihy pro děti [online]. Dostupné z: <http://www.jirisandera.cz/o-autorech/item/19-kamila-pokorna>
8. Martina Kurková Nožičková – portfolio – PORTFOLIO. Martina Kurková Nožičková – portfolio [online]. Copyright © Martina Kurková Nožičková [cit. 27.03.2023]. Dostupné z: <https://martinanozickova.com/work>
9. O českém designu víme vše – CZECHDESIGN. O českém designu víme vše – CZECHDESIGN [online]. Copyright © CZECHDESIGN 2003 [cit. 27.03.2023]. Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/>
10. Božková, Adéla. Bez vlasů, bez dětí. S lymfomem komiksová autorky se dělí o osobní těžkosti často s nadějí, že pomohou i ostatním. [online]. 2019 (9(10) [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/kultura/3314297-bez-vlasu-bez-deti-s-lymfomem-komiksove-autorky-se-deli-o-osobni-tezkosti-casto-s>
11. Černá, Aneta. Neplodnost je třetí postava našeho vztahu. Rozhovor s Terezou Boučkovou a Davidem Böhmem. Respekt [online]. 2021, 27(5) [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/rozhovor/neplodnost-je-treti-postava-naseho-vztahu>
12. O NÁS – LUSTR 9. LUSTR 9 - Festival ilustrace 2022 [online]. Copyright © 2023 LUSTR 9. All Rights Reserved. [cit. 27.03.2023]. Dostupné z: <https://lustrfestival.cz/o-nas/>
13. SYMPOZIUM ILUSTRACE. O akci [online]. Sympozium ilustrace. [citováno 30. 3. 2023]. Dostupné z: <https://symposiumilustrace.cz/#program>.

14. PINKAVA, Jiří. Děláme knížky tak, jak se dělaly odjakživa: ilustrátor založil se svou manželkou nakladatelství Take Take Take a říká, že to není žádná věda. Czechdesign.cz [online]. 2022, 25(3) [cit. 2023-03-30]. Dostupné z: <https://www.czechdesign.cz/temata-a-rubriky/delame-knizky-tak-jak-se-delaly-odjakziva-ilustrator-zalozil-se-svoji-manzelkou-nakladatelstvi-take-take-take-a-rika-ze-to-neni-zadna-veda>
15. Storm type foundery. O nás [online]. [cit. 2023-03-25]. Dostupné z: https://www.stormtype.com/about_us.

Seznam obrázků

<u>Obrázek 1: Poslední pokušení. Foto Martina Kůrková Nožičková</u>	<u>14</u>
<u>Obrázek 2: Válka světů. Foto Martina Kůrková Nožičková</u>	<u>14</u>
<u>Obrázek 3: Až roztaje sníh, skončím. Foto Kamila Pokorná</u>	<u>16</u>
<u>Obrázek 4: Slyšíš mě. Foto Kamila Pokorná</u>	<u>16</u>
<u>Obrázek 5: Podivuhodná robotí expedice, ilustrace 1. Foto czechlit.cz</u>	<u>18</u>
<u>Obrázek 6: Podivuhodná robotí expedice, ilustrace 2. Foto czechlit.cz</u>	<u>18</u>
<u>Obrázek 7: BEZDĚTNÁ. Foto pinkpilldesign.com</u>	<u>20</u>
<u>Obrázek 8: BEZDĚTNÁ. Foto pinkpilldesign.com</u>	<u>20</u>
<u>Obrázek 9: Příběhy čarovné slečny. Foto Zychová</u>	<u>22</u>
<u>Obrázek 10: Návrhy fixem 1. Foto Zychová</u>	<u>24</u>
<u>Obrázek 11: Návrhy fixem 2. Foto Zychová</u>	<u>24</u>
<u>Obrázek 12: Stín. Foto Zychová</u>	<u>25</u>
<u>Obrázek 13: Král pekel. Foto Zychová</u>	<u>25</u>
<u>Obrázek 14: Kopce. Foto Zychová</u>	<u>25</u>
<u>Obrázek 15: Skořápka. Foto Zychová</u>	<u>25</u>
<u>Obrázek 16: Prameny. Foto Zychová</u>	<u>25</u>
<u>Obrázek 17: Postup práce 1. Foto Zychová</u>	<u>26</u>
<u>Obrázek 18: Postup práce 2. Foto Zychová</u>	<u>26</u>
<u>Obrázek 19: Postup práce 3. Foto Zychová</u>	<u>26</u>

<u>Obrázek 20 Písmo tusar text. Screenshot PDF Stormtype – Tusar</u>	<u>28</u>
<u>Obrázek 21 Báseň Prameny. Screenshot z Adobe InDesignu</u>	<u>28</u>
<u>Obrázek 22 Dvoustránka 1. Screenshot z Adobe InDesignu</u>	<u>29</u>
<u>Obrázek 23 Dvoustránka 2. Screenshot z Adobe InDesignu</u>	<u>29</u>